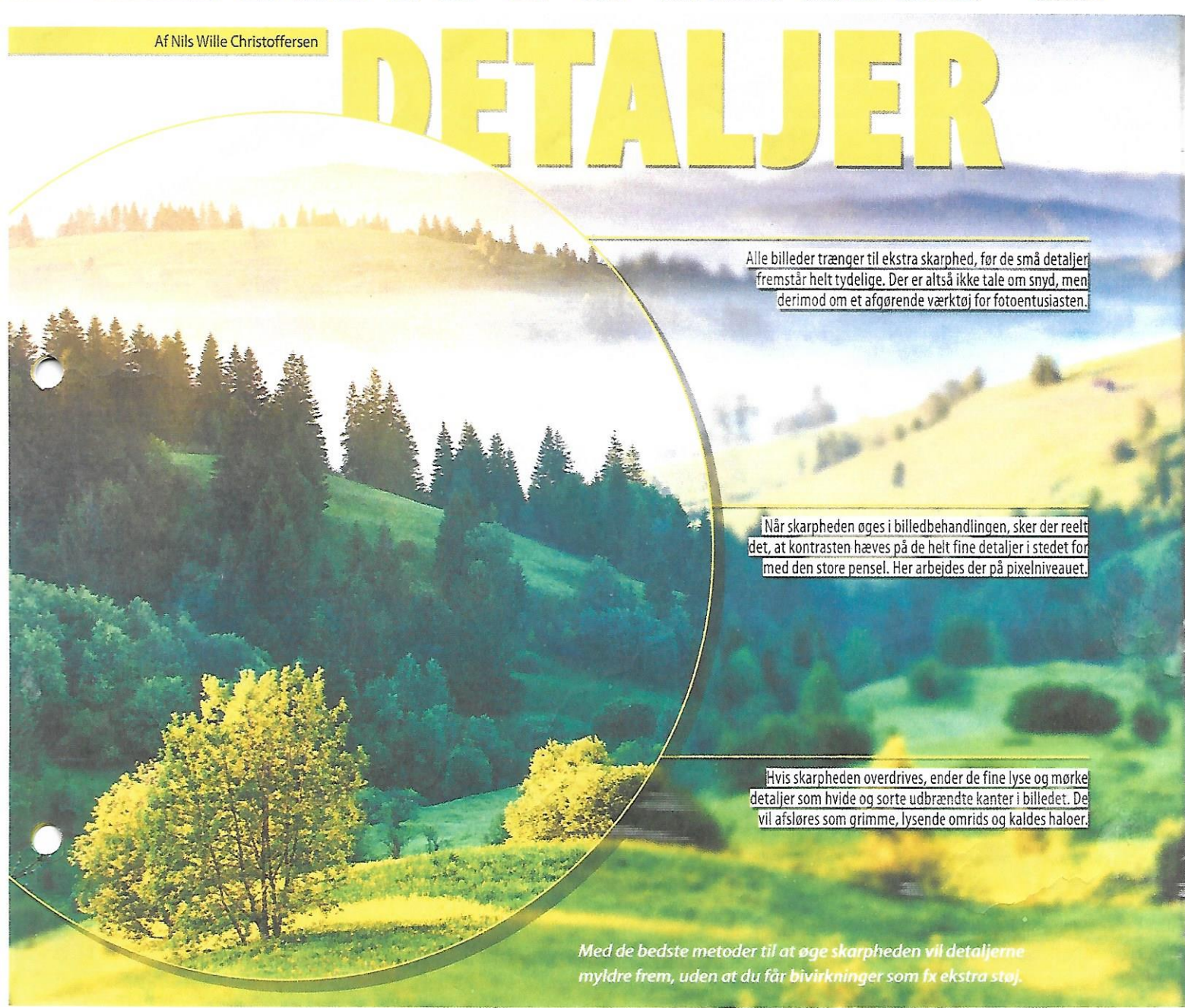

GUIDE
TIL

KNIVSKARPE

Af Nils Wille Christoffersen

DETALJER

Alle billeder trænger til ekstra skarphed, før de små detaljer fremstår helt tydelige. Der er altså ikke tale om snyd, men derimod om et afgørende værktøj for fotoentusiasten.

Når skarpheden øges i billedbehandlingen, sker der reelt det, at kontrasten hæves på de helt fine detaljer i stedet for med den store pensel. Her arbejdes der på pixelniveauet.

Hvis skarpheden overdrives, ender de fine lyse og mørke detaljer som hvide og sorte udbrændte kanter i billedet. De vil afsløres som grimme, lysende omrids og kaldes haloer.

Med de bedste metoder til at øge skarpheden vil detaljerne myldre frem, uden at du får bivirkninger som fx ekstra støj.

De nye metoder er langt bedre til at forbedre skarpheden end det gamle filter Unsharp Mask. Her får du tips til at **LOKKE DET BEDSTE FREM I DINE PLETSKUD.**

Det er efterhånden et kvart århundrede gammelt, men alligevel griber de fleste ud efter det traditionelle filter Unsharp Mask, når skarpheden skal

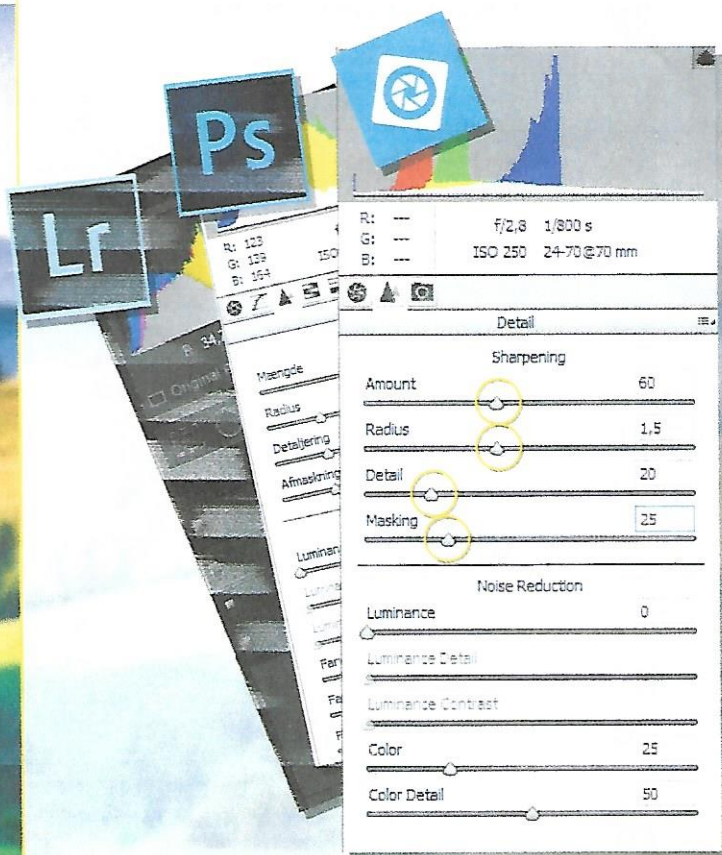
øges på billederne. Det er synd, for der er kommet nye funktioner og bedre teknikker til, som lokker selv de fineste detaljer frem helt uden grimme bivirkninger.

Går man lidt for hårdt til værks med Unsharp Mask, får man nemlig meget hurtigt problemer med grimme, lysende kanter – også kendt som haloer – samt øget støj og korn i ensartede områder, hvor unoderne afsløres ubarmhjertigt.

Vi har givet billedbehandlingen et serviceeftersyn og fundet frem til de bedste funktioner og teknikker, så du får kniv-

FÅ HELT SKARPE RAW-SKUD

Raw-filer skal tilføjes en grundlæggende omgang skarphed, der kaldes Pre-Sharpener. Den skal blandt andet kompensere for anti-alias-filterets sløring og er ens, uanset om du bruger raw-konverteren i Elements, Lightroom eller Photoshop. På de næste sider kan du se, hvordan du styrer skarpheden i billedbehandlingen og til print.

Zoom først ind på 100 % for at kunne vurdere den rette mængde skarphed på din raw-fil. Du bruger skydeknappen **Amount** til at bestemme den generelle mængde af skarphed. Standard er 25, og det er til den forsigtige side. Med **Radius** indstilles, hvor bredt et pixelområde, der skal gøres skarpere. Værdier under 1,0 er til motiver med meget fine detaljer, mens højere tal bruges til mere grovkornede fotos taget ved høj ISO. **Detail** styrer balancen mellem enten at fjerne de grimme, lysende omrids eller genskabe objektivernes skarphed. 25 er standard og et passende udgangspunkt. På højere værdier bliver kom meget tydelige, så skru kun op på billeder, der er helt uden støj. Endelig opretter **Masking** automatisk en maske, så de ensartede flader som fx huden eller himlen ikke får tilføjet skarpheden overhovedet. Man bør altid skru lidt op for denne funktion.

TIP Hold Alt-tasten nede, mens du rykker på en af de fire skydeknapper under Sharpening. Så vises et gråtonet billede, hvor det er langt nemmere at vurdere effekten af den ekstra skarphed.

Disse værdier skal du bruge

MOTIVTYPE	AMOUNT	RADIUS	DETAIL	MASKING
Arkitektur	80	0,8	40	10
Landskaber	70	0,8	30	20
Natur og dyr	40	1,0	25	30
Portrætter	40	1,0	20	60
Svag belysning	30	1,5	15	70

skarpe skud uanset, om du bruger Elements, Lightroom eller Photoshop.

Den proffe vej

Hvis skarpheden skal være helt perfekt – og det skal den – så skal justeringerne tilføjes over tre faser. Den første er vigtig, hvis du har skudt i raw-format. Her er det nødvendigt at tilføje en mild omgang skarphed for

at kompensere for det særlige anti-alias-filter foran billedchippet. Det slører nemlig detaljerne en smule for at undgå kunstige mønstre – kendt som moiré. Hvis du har et kamera uden anti-alias-filteret, vil det stadig være en god idé at øge skarpheden på raw-filen for at kompensere for fx et objektiv, der ikke tegner 100 procent skarpt. Dog bør styrken af skarpheden kun være en tredjedel af det, man ellers

ville bruge. Skyder man i jpeg-formatet, skal man springe dette trin over, da det klares af kameraets billedprocessor.

Næste trin er at øge skarpheden i billedbehandlingen, hvor detaljerne skal lokkes frem, så de står tydeligt på skærmen. Herefter skal skarpheden øges til print. Vi viser dig her præcist, hvad du skal gøre i de tre mest populære programmer uanset motivtype. ■

ELEMENTS

Elements har trods den lave pris stærke metoder, der sagtens kan trylle selv de mindste detaljer frem i lyset.

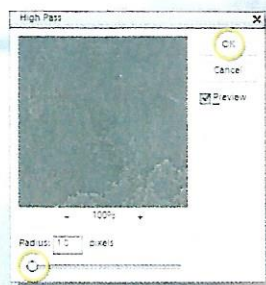
*Enhance
Adjust Sharpnes*

TRIN 1

Vælg redigeringsdelen **Expert**, og tast **Ctrl + J** for at oprette en kopi af baggrundslaget. Sæt blandingstilstanden til **Luminosity**, så kun lyset ændres, men ikke farverne. Vælg herefter **Enhance** og **Adjust Sharpness...** Sæt **Radius** ned til **0,3**, så kun de helt fine detaljer i billedet påvirkes. Sæt **Amount** op til **100**, vælg **Lens Blur** for at kompensere for lidt uskarpe optikker, og klik **OK**.

Vælg herefter **Enhance** og **Adjust Sharpness...** Sæt **Radius** ned til **0,3**, så kun de helt fine detaljer i billedet påvirkes. Sæt **Amount** op til **100**, vælg **Lens Blur** for at kompensere for lidt uskarpe optikker, og klik **OK**.

TRIN 2

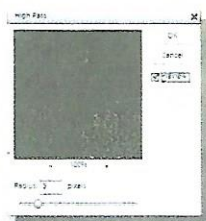
Tast **Ctrl + E** for at smelte lagene sammen. Nu skal skarpheden i de lidt større detaljer øges. Tast **Ctrl + J** for at oprette en kopi af laget. Sæt blandingstilstanden til **Soft Light**. Kontrasten i billedet øges nu tydeligt, men begrænses til de

fine overgange med et smart trick. Vælg **Filter**, **Other** og **High Pass...** Sæt **Radius** til **1,0** for at tilføje skarpheden i denne pixelbredde. Klik **OK**. Du finjusterer herefter effekten ved at sætte **Opacity** til fx **80**. Tast **Ctrl + E** for at smelte lagene sammen.

Disse værdier skal du bruge

MOTIVTYPE	AMOUNT	RADIUS	HIGH PASS	OPACITY
Arkitektur	120	0,3	1,0	100
Landskaber	100	0,3	1,0	100
Natur og dyr	80	0,4	1,0	100
Portrætter	50	0,5	1,5	80
Svag belysning	40	1,0	1,5	70

Få helt skarpe print i Elements

Skarpheden tjekkes bedst ved at zoome halvvejs ind i billedet, så vælg typisk **50 %**. Tast **Ctrl + J** for at oprette en kopi af laget. Sæt blandingstilstanden til **Overlay**. Vælg **Filter**, **Other** og **High Pass...** Sæt **Radius** til **3,0** for at øge skarpheden langs kanterne i de lidt større detaljer. Klik **OK**.

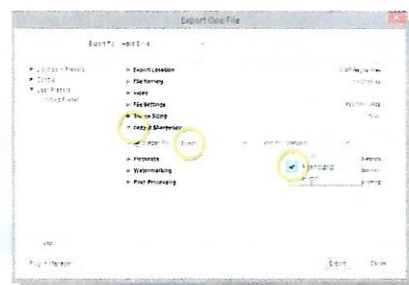
Lr LIGHTROOM

Hvor der er særlige filtre i Elements og Photoshop til skarpheden, så klares det mere automatisk i Lightroom.

TRIN 1

Hvis bestemte områder skal have tilføjet ekstra skarphed, så klares det med værktøjet **Adjustment Brush**. Her skruer du op for **Sharpness**, hvorefter du maler den ekstra skarphed på de ønskede områder. Hvis der skal tilføjes endnu mere, så klik på **New** for at oprette en ny pensel, finjuster **Sharpness**, hvorefter du kan male de ønskede områder endnu tydeligere.

TRIN 2

Den generelle skarphed i billedbehandling tilføjes først, når man eksporterer et billede fra Lightroom. Tast **Ctrl + Shift + E**. I dialogboksen skal du under **Output Sharpening** markere **Sharpen For** og vælge **Screen**, der er optimeret til skærmen. Herefter skal du vælge mængden, som fx **Standard**, og klikke på **Export**. Nu tilpasses skarpheden automatisk billedets størrelse.

Nu tilpasses skarpheden automatisk billedets størrelse.

Disse værdier skal du bruge

MOTIVTYPE	SHARPNESS	AMOUNT
Arkitektur	100	High
Landskaber	100	High
Natur og dyr	50	Standard
Portrætter	50	Standard
Svag belysning	30	Low

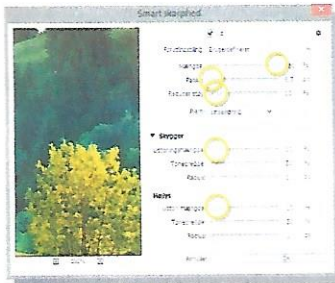
Få helt skarpe print i Lightroom

Skarphed til print er nemt i Lightroom. Vælg modulet **Print**, og marker så **Print Sharpening**. Herefter skal man vælge mængden, fx **Standard**, og indstille, om man printer på mat eller blankt papir med henholdsvis **Matte** og **Glossy**. Klik til sidst på **Print**, så optimeres skarpheden automatisk til billedet ud fra størrelse og opløsning.

PS PHOTOSHOP CC

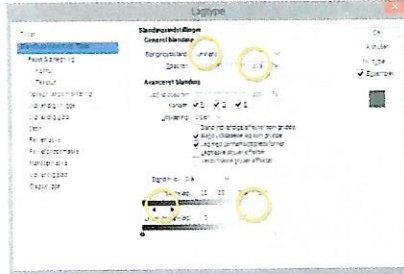
Den professionelle udgave af Photoshop har nogle ekstra stærke tricks oppe i ærmet, der gør det muligt at hælde rigtigt meget skarphed på billederne uden at få bivirkninger i form af fx selvlysende kanter – kaldet haloer.

TRIN 1

Tast først Ctrl + J for at oprette en kopi af laget. Vælg så **Filter, Skarpere og Smart Skarphed....** Denne nye funktion i **Photoshop CC** gør det nemt at optimere skarpheden. Sæt **Mængde** helt

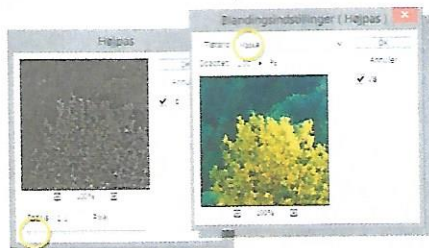
op til **500**, og **Radius** ned til **0,3**, så skarpheden koncentrereres om de helt fine detaljer i billedet. Sæt **Reducer støj** til **10**, og vælg **Linse-sløring**. Klik på **Skygger**, og sæt herunder **Udtoningsmængde** til **10** samt **Udton Mængde** til **10**. Tast så Enter.

TRIN 2

Her er et professionelt trick, der fjerner de grimme, selvlysede kanter. Vælg **Lag, Lagtype** og **Blandingsindstillinger....** Sæt **Blandingsindstilling** til **Luminans**, og **Opacitet** til **100**. Ryk den sorte trekant til **25**, hold Alt-tasten nede, og ryk så den højre halvdel videre ind mod midten til **55**. Ryk den hvide trekant til **230**, hold Alt-tasten nede, og ryk så den venstre halvdel til **200**. Tast Enter og Ctrl + E.

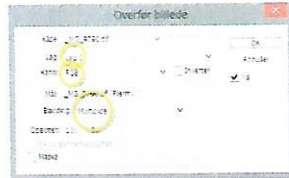
indstilling til **Luminans**, og **Opacitet** til **100**. Ryk den sorte trekant til **25**, hold Alt-tasten nede, og ryk så den højre halvdel videre ind mod midten til **55**. Ryk den hvide trekant til **230**, hold Alt-tasten nede, og ryk så den venstre halvdel til **200**. Tast Enter og Ctrl + E.

TRIN 3

Nu skal skarpheden øges på de lidt større detaljer. Vælg **Filter** og **Konverter** til **Smart-filtre**, og klik **OK** i dialog-

boksen. Vi bruger Smart-filtre, fordi du så altid kan gå tilbage og finpudse dine indstillinger. Vælg **Filter, Andre og Højpas....** Sæt **Radius** til **1,1** for at tilføje skarpheden i denne pixelbredde. Klik på **OK**. Højreklik på teksten **Højpas** nederst i laget, og vælg **Rediger blandingsindstillinger for Smart-filtre....** Vælg **Maske**, og tast Enter.

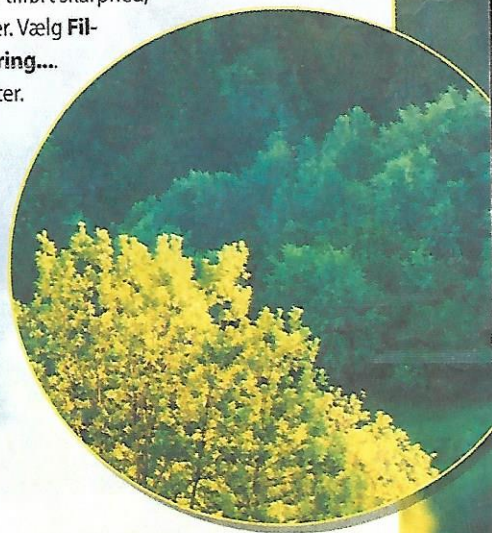
TRIN 4

Sidste trin er at afgrænse skarpheden med en avanceret maske. Markér masken, og vælg så **Billede** og **Overfør billede....** Vælg

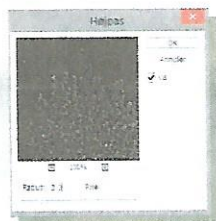
Lag 0, RGB, og **Multipliser**. Tast Enter. Nu indsættes den avancerede maske. Vælg **Filter, Effekter** og **Find kanter**. Tast Ctrl + I for at vende masken til negativ. Nu er alle kanter og overgange fremhævet med hvidt i masken og får tilført skarphed, mens de sorte områder slipper. Vælg **Filter, Sløring** og **Gaussisk Sløring....** Sæt **Radius** til **0,4**, og tast Enter.

Disse værdier skal du bruge

MOTIVTYPE	MÆNGDE	RADIUS	HØJPAS	OPACITET
Arkitektur	500	0,3	1,1	100
Landskaber	400	0,3	1,1	100
Natur og dyr	400	0,4	1,1	100
Portrætter	200	0,7	1,5	80
Svag belysning	100	1,0	1,5	70

Få helt skarpe print i Photoshop CC

1 Vælg **Filter, Andre og Højpas....** Sæt **Radius** til **3,0**, og klik **OK**. Nu er der oprettet et filter med justeringer til både de lidt grovere detaljer og de fine. Højreklik på den øverste af de to **Højpas**, og vælg **Rediger blandingsindstillinger for Smart-filtre....** Vælg **Maske**, og tast Enter.

2 Nu kommer den store fidus med Smart-filtre. Lav et prøveprint. Hvis skarpheden stadig mangler bid, så dobbeltklik på **Højpas**, skru op for **Radius**, klik på **OK**, og print igen. Husk, at fine detaljer justeres med den nederste udgave af **Højpas**, mens de større klæres med den øverste.